

Høring – NOU 2018 : 18 Trygge rammer for fosterhjem

Høringssvar fra barneverntjenesten i Skien Kommune

1. Innledning:

Mandatet til utvalget var « å redegjøre for hvordan økonomiske og faglige rammebetingelser og andre tjenester i kommunen på best mulig måte kan bidra til en helhetlig støtte til barnet og fosterhjemmet»

Utvalget sier også at rammebetingelsene for fosterfamilien skal bidra til at barnet blir møtt med forståelse, trygghet og kjærlighet, og at « rammebetingelsene bør støtte opp under en forståelse av fosterfamilien som nettopp en familie, der barnet inngår som familiemedlem»

Kommunen mener det er viktig at rammebetingelsene må være fleksible slik at de gir rom for individuelle tilpasninger, men at noen områder må være ensartede.

Kommunen vil utdype noen synspunkter der vi er uenige, men også utdype noe der vi er enige. Ellers støtter vi utvalgets forslag der ikke noe annet går frem av denne høringsuttalelsen.

2. Generelle kommentarer:

Dersom en ser på statistikk over barneverntiltak er det i dag mange flere barn som bor i fosterhjem enn det var for 25 år siden. Økningen skyldes dels at det har skjedd en generell og stor økning i antallet barn og unge i barnevernet, og at dette har også vært en villet vridning bort fra bruk av barneverninstitusjoner.

Det har også skjedd en endring i fosterhjemstiltaket, ved at fosterhjem i dag i stor grad får forsterkninger, oftest ved at en eller begge fosterforeldrene frikjøpes fra vanlig arbeid i kortere eller lengre tid. Samtidig har flere private, ideelle og kommersielle aktører begynt å formidle fosterhjem. Dette er med på å skape forventninger om hva kommunene kan tilby av økonomisk kompensasjon og andre støttetiltak til fosterhjem.

Kommunen mener at det i dag er stor grad av ulikhet i de ulike typene fosterhjem som finnes:
* Ordinære fosterhjem / fosterhjem i barnets familie og nære nettverk : Ordinære fosterhjem er fosterhjem som har avtale med og mottar godtgjøring og oppfølging fra den kommunen som har omsorgen for barnet. Det kan settes inn ekstra støtte og hjelp til barnet og fosterhjemmet, kalt «forsterkningstiltak».

* Beredskapshjem; er fosterhjem som tar imot barn og unge på kort varsel som følge av en akutt situasjon. Beredskapshjem har kontrakt med Bufetat eller en privat leverandør.

* Familiehjem / spesialiserte fosterhjem; Et familiehjem tar imot barn og unge som har et så omfattende hjelpebehov at de ikke kan fungere i et ordinært fosterhjem. Familiehjem har kontrakt med Bufetat eller en privat leverandør.

Kommunen erfarer at en ordinær fosterhjems plassering kan utvikle seg til å bli mer som et familiehjem på grunn av utvikling/ forverring i barnets problematikk etter hvert som barnet blir eldre. Det er disse fosterhjems plasseringene som utfordrer i forhold til forsterkningstiltak. Vi erfarer at flere barn i ordinære fosterhjem har omfattende hjelpebehov og sånn sett burde vært i familiehjem. Den kommunale barneverntjenesten må i disse tilfellene forsterke fosterhjemmene på flere måter, også ved frikjøp.

Kommunen mener at utvalget på mange måter ikke tar innover seg de utfordringene ordinære fosterhjem erfarer. Det er ikke en vanlig familiesituasjon å måtte ha oppfølgingsbesøk fra barneverntjenesten 4 ganger pr. år eller at barnet har besøk av tilsynsperson 4 ganger pr. år. Det er heller ingen vanlig familiesituasjon å legge til rette for samvær med biologiske foreldre og motivere til dette eller samarbeide med disse. Det er viktig at vi tar fosterhjemmenes perspektiv for å kunne rekruttere og beholde de gode, trygge og innovative fosterhjemmene. Fosterforeldre trenger anerkjennelse for det viktige samfunnsoppdraget de utfører.

3. Forslag til økonomiske rammebetingelser

Skien kommune har i alle år fulgt KS sine satser i forhold til utgiftsdekning og godtgjørelse. Vi følger retningslinjene i betalingsrundskrivet og «Veileder for tilskudd til forsterkning av fosterhjem» utarbeidet av Bufetat. Disse satsene ligger til grunn for alle våre utbetalinger til fosterhjemmene.

3.1 Kommunen er enig i at det innføres en rett til inntektskompensasjon ved permisjon den første tiden etter at barnet er plassert. Samtidig må det komme tydelig frem hvorvidt det i tillegg til denne kompensasjonen også skal gis fosterhjemsstønad.

3.2 Det er forslag om å innføre retningslinjer for frikjøp utover den første perioden, og at frikjøp utover den første perioden skal knyttes til tiltak eller oppfølging av barnet. Kommunen vil presisere at dette ikke bare skal omfatte «oppfølging» i forhold til møter og tidsbruk, men også de ekstra belastningene som er i en ordinær hverdag, for eksempel at barnet ikke kan være hjemme aleine etter skoletid. Det er mye krevende tilrettelegging som skjer i fosterhjemmene som har barn med omfattende hjelpebehov.

3.3. Skillet mellom «*ordinære fosterhjem/ fosterhjem i barnets familie og nettverk*» og «*Statlige fosterhjem*» gir et uriktig bilde av hvordan fosterhjemsomsorgen er. Det er den enkelte kommune som har ansvar for fosterhjemmene, og i utgangspunktet er alle kommunale fosterhjem ordinære. Vi vet at noen barn vil ha behov for omsorgspersoner som er hjemme og ikke kan ha arbeid ved siden av. Dette er barn med omfattende hjelpebehov, som kan ha diagnoser som ikke endrer seg med tiden. Disse fosterhjemmene trenger også den tryggheten det gir å ha faste rammer for lønn og ikke måtte gjennom en evaluering hvert år. Betalingsrundskrivet gir tydelige føringer på hvor mye fosterforeldre kan arbeide ved siden av ved forsterkninger i KS.

Barn som blir flyttet til Statlige Familiehjem kan også endre seg etter hvert som årene går, slik at de ikke har det samme omfattende hjelpebehovet som ved innflytting. Barnet blir likevel boende i familiehjemmet med en oppfølging de ikke har behov for. Statlige fosterhjem har kontrakt på 3 år, de har fast lønn samt krav på avlastning/ besøkshjem om sommeren og i helger. Besøkshjem/ avlastningsordninger er ikke alltid til « barnets beste». De har veiledning og oppfølging fra Bufetat.

Skien kommune mener at ordningen med Statlige familiehjem bør opphøre. Vi mener det i stedet bør tilrettelegges for at noen av de kommunale fosterhjemmene får tilnærmet de samme rammene og forutsigbarhet som statlige familiehjem i dag har. Det vil si at de for eksempel får en kontrakt som varer i 3år, og så evalueres.

3.4 Kommunen mener at ordningen med Statlig refusjon av forsterkning til fosterhjem skal fortsette. Dette gir målrettede tiltak og er en treffsikker ordning i forhold til at tiltaket / økonomien går direkte til fosterhjemstiltaket. Barneverntjenesten sender i dag en begrunnet søknad til Bufetat og ber om refusjon når fosterhjemsgodtgjøringen overstiger de fastsatte satsene for hva et ordinært, kommunalt fosterhjem koster. Skien kommune mener det er viktig at en fortsatt kan ha muligheter til å gi fosterhjemmene økt godtgjøring / frikjøp eller annen kompensasjon i perioder.

3.5 Kommunen mener at innføring av en fosterhjemsgodtgjøring som ett generelt beløp som omfatter både utgiftsdekning og godtgjøring, er en dårlig løsning. Vi mener det er viktig å opprettholde arbeidsgodtgjøring som en del av pensjonsgivende inntekt.

Vi mener videre det er riktig å opprettholde utgiftsdekning slik at det skilles på dekning av løpende utgifter og hva fosterforeldrene får for den innsatsen de legger ned i det å være fosterhjem.

3. Trygd, pensjon og skatt

3.1 Kommunen er enig i at det ikke skal være noen avkorting i hverken dagpenge- og arbeidsavklaringsordningene for fosterforeldre.

3.2 Når det gjelder uføretrygdede – enten de er uføretrygdet når de blir fosterhjem eller etter fosterhjems plasseringen, er det urimelig at det blir sett på som at personen har en «restarbeidsevne». Det blir ikke vurdert slik der det er ordinære familier som har omsorgen for egne barn. Kommunen har erfaring med at dette blir behandlet ulikt fra NAV Forvaltning på ulike kontorer, og det er svært uheldig. Derfor må det en klar og tydelig regelendring til.

Det må regelfestes at uføretrygdede ikke skal ha reduksjon i sin uføretrygd dersom de blir fosterforeldre.

4. Samarbeid innad i kommunen

Kommunen støtter forslaget om at det « *innføres en plikt i kommuneloven til å sikre koordinerte kommunale tjenester til personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak. Kommunen bør utpeke en instans eller opprette en egen funksjon som skal ha ansvaret for å koordinere hjelpetjenester til barn og unge* ». Vi mener det er viktig å presisere at dette gjelder barn som både har kontakt med barneverntjenesten og helse- og omsorgstjenesten. Denne koordinerende tjenesten må ha tverrfaglig bakgrunn - både barnevernfaglig og helsefaglig. Tjenesten eller utvalget som skal vurdere disse sakene bør hverken ligge under helse- og omsorgstjenesten eller barneverntjenesten, men til den administrative ledelsen i kommunen. Disse barna er særlig utfordrende for samarbeid innad i kommunen, da dette ofte er barn som trenger omfattende tiltak som er kostnadsdrivende.

5. Rekruttering av fosterhjem

Kommunen mener det er unødvendig å ha med et punkt der at barneverntjenesten har en plikt til alltid å vurdere om barnet kan flytte i fosterhjem i egen kommune, eller nær egen kommune. Barnets beste skal alltid legges til grunn. Barneverntjenesten mener at nærhetsprinsippet er bra for barnet, samtidig som vi ser utfordringer også. Det gjelder særlig forholdet til biologisk familie, rollen / statusen ungdommen kan ha fått i nærmiljøet, skoleutfordringer osv.. Det er mangel på fosterhjem i Norge, og det er vanskelig å kunne gjennomføre en slik plikt. Dette vil bli et nytt punkt som kan skape forventninger, uenigheter og konflikter mellom biologiske foreldre, advokater og barneverntjenesten.

6. Ettervern

Kommunen mener det er en viktig presisering at unge i barnevernet skal sikres en tryggere overgang til voksenlivet ved en mer fleksibel ordning der ettervernstiltak når som helst innen fylte 25 år kan opprettes, gjenopprettes eller endres, basert på en helhetsvurdering av den unges behov. Det er viktig å motivere til fortsatt kontakt med barneverntjenesten fordi ungdommene i barnevernet får en brå overgang til voksenlivet, og de får i liten grad mulighet til å veksle mellom å være selvstendige og å få støtte. Når barnevernstiltak avsluttes, mister ungdommene ofte kontakten med voksne som kunne motivert dem, fokusert på deres positive bidrag til samfunnet og hjulpet dem til å finne ressurser og støtte videre inn i voksenlivet. Foruten at fosterhjemstiltaket kan opprettholdes etter fylte 18 år, kan økonomisk støtte til blant annet skole og bolig, støttekontakt/mentor, fritidstiltak, råd og veiledning være aktuelle tiltak. De fleste som får ettervern, får hjelp til å bo, enten gjennom økonomisk støtte, fortsatt opphold på institusjon eller fosterhjem, eller ved hjelp til å finne bolig.

Skien Kommune, Barneverntjenesten 20.mai 2019

Kari Honerød
Barnevernleder

Hilde Christiansen
rådgiver